

Vergaderjaar 2008–2009

31 792 XIV

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2008 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 4

De begrotingsstaten die deel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2008 wijzigingen aan te brengen in:

- a. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg

OVERZICHT BELANGRIJKSTE SUPPLETORE UITGAVENMUTATIES 2008 (NAJAARSNOTA)

(bedragen x € 1 mln.)

	Art.nr.	Uitgaven 2008
Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2008		2 348,3
Stand 1e suppletore begroting 2008		2 547,4
Belangrijkste suppletore mutaties:		
1. Uitvoering van beleid	div.	23,1
2. Overheveling BTW-compensatiefonds	div.	15,3
3. VWS-bijdrage aan VWA	25	14,8
4. Grondprijscompensatie	23/24	13,1
5. Aanvullende intensiveringsmiddelen uit het FES	div.	11,9
6. Dienst Regelingen	21	11,9
7. Herijking apparaatsbudgetten /Renovatie hoofdgebouw	29	10,2
8. Overloop DLO-bekostiging	26	9,5
9. Natura 2000	23	8,5
10. DICTU	29	5,8
11. Vorstschaderegeling uit de interne begrotingsreserve	21	5,6
12. Apurement	29	5,6
13. Taskforce afronding landinrichtingsprojecten	22	5,1
14. Uitvoering moties Van Geel/Atsma	24	5,0
15. Apparaat	29	4,8
16. Innovatie agenda energie	21,23	4,1
17. Maatregelen VWA/Hoekstra	25	4,0
18. Bijdrage verbetering milieukwaliteit EHS	23	3,8
19. Tranche 2009 CA-intensiveringsmiddelen	21/26	3,4
20. Glastuinbouw	21	- 45,9
21. Verduurzaming Noordzeevisserij	21	- 11,8
22. Overige mutaties		9,8
Stand 2e suppletore begroting 2008		2 665,0

Toelichting:

- Uitvoering van beleid**
 Vanwege tegenvallers bij Dienst Regelingen (DR) is het tarief naar een kostendekkend niveau gebracht. Hierdoor en door extra opdrachten (waaronder Programmabeheer en Natura 2000) aan DR valt de bijdrage van LNV aan DR hoger uit.
- Overheveling BTW-compensatiefonds**
 Bij de Voorjaarsnota 2007 is € 113 mln. van de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds. Dit betrof 3,7% van het totale Investeringsbudget Landelijk Gebied voor de periode 2007 t/m 2013. Hierop vindt thans een correctie plaats voor het deel dat door de provincies niet declarabel is bij het BTW-compensatiefonds.
- VWS-bijdrage aan VWA**
 In het kader van de efficiency rijksdienst en de fusie van de drie inspectiediensten (Algemene Inspectiedienst, Plantenziektenkundige Dienst en de Voedsel en Warenautoriteit) wordt de huisvesting geconcentreerd. Deze kosten komen ten laste van de overheid en worden naar rato van opdrachtgeverschap verdeeld over VWS en LNV. De bijdrage van VWS in de afstootkosten bedraagt € 14,8 mln. Deze bijdrage wordt van de begroting van VWS naar LNV overgeheveld en door de VWA op de balans als voorziening opgenomen.
- Grondprijscompensatie**
 Een van de manieren om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de doelstelling Recreatie om de Stad (RodS) te realiseren is het verwerven van grond om er nieuwe natuur te realiseren. Om de ambities ook in

latere jaren waar te kunnen maken worden de beschikbare middelen aangepast aan de gestegen kosten voor grond (grondprijscompensatie).

Het Ministerie van LNV wordt, conform de bestaande financieringsafspraken, gecompenseerd voor gestegen grondprijzen voor verwerving van gebieden voor Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Recreatie om de Stad (RodS) met € 13,1 mln.

5. Aanvullende intensiveringsmiddelen uit het FES
In het kader van de Nota Ruimte wordt vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) in totaal € 27,1 mln toegekend aan de LNV begroting voor de Greenports. Dit zijn integrale ruimtelijke glastuinbouwprojecten met name in de zuidvleugel van de Randstad, waarmee een impuls wordt gegeven aan een duurzame, vitale en gevarieerde inrichting. Voor 2008 wordt het uitgavenbudget met € 11,9 mln. verhoogd.
6. Dienst Regelingen
Als gevolg van het negatief resultaat over 2007 is bij DR een negatief eigen vermogen van € 11,9 mln. ontstaan. Het negatief resultaat in 2007 werd grotendeels veroorzaakt door onvoorziene kosten met betrekking tot het tijdig en correct uitbetalen van de bedrijfstoelag 2006 (BTR) en een afwaardering op ICT investeringen. Conform de regeling baten-lasten diensten zuivert LNV het negatief eigen vermogen van DR aan.
7. Herijking apparaatsbudgetten/Renovatie hoofdgebouw
In aanloop naar de krimptaakstelling Coalitieakkoord zijn, ter voorkoming van toekomstige tegenvallers, de apparaatsbudgetten van directies en diensten meerjarig op orde gebracht. Tevens is (meerjarig) budget vrijgemaakt voor de renovatie van het hoofdgebouw op grond van de meest actuele inschatting van de voortgang van de renovatiewerkzaamheden.
8. Overloop DLO-bekostiging
In 2008 worden middelen die in 2007 niet zijn bevoorschot in verband met de realisatie van de lopende onderzoeksprogrammering, alsnog eenmalig ter beschikking gesteld aan DLO ten behoeve van onderzoek in 2008. LNV volgt hiermee de aanbeveling van de Rekenkamer op betreffende de jaarlijkse subsidievaststelling DLO.
9. Natura 2000
De verhoging Natura 2000 houdt verband met de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. In 2009 wordt het inspraakproces voor de ontwerp-aanwijzing voor de laatste van de 162 gebieden afgerond. Tevens wordt de procedure gestart om een groot deel van de gebieden, waarvoor het rijk verantwoordelijk is, definitief aan te wijzen. De uitgavenverhoging houdt tevens verband met het opstellen van beheersplannen in het kader van Natura 2000. LNV is verantwoordelijk voor het tot stand komen van ruim 40 beheersplannen.
10. DICTU
De verhoging van de bijdrage aan de Dienst ICT Uitvoering (DICTU) betreft de openstaande vordering ad € 1,4 mln. uit 2007 op het moederdepartement (o.a. uit hoofde van passivering verlofuren). Daarnaast is sprake van een bijdrage van € 1,4 mln. in het veranderproces van DICTU.
11. Vorstschaderegeling uit de interne begrotingsreserve
In 2008 wordt € 5,6 mln. uitgegeven in het kader van de regeling Tege-

moetkoming vorstschade fruitteeltsector 2005 (tegemoetkoming aan fruitteeltsector die schade hebben opgelopen tijdens de extreme vorst van maart 2005). Deze uitgaven komen ten laste van de interne begrotingsreserve (zie ook de toelichting onder punt 3 van de ontvangsten).

12. Apurement

Door de Europese Commissie zijn boetes opgelegd op de productie-steun voor de caseïneregeling in verband met interpretatieverschillen bij de implementatie en uitvoering van Europese handhavingsvoor-schriften. Dit leidt tot betaling van zogenaamde apurementskosten aan Brussel.

13. Taskforce afronding landinrichtingsprojecten

Het versneld afronden van landinrichtingsprojecten in het kader van de taskforce afronding landinrichtingsprojecten leidt tot hogere uitgaven en ontvangsten in 2008. Het gaat hierbij om uitgaven en ontvangsten die samenhangen met overen onderbedelingen, contante verrekening van Landinrichtingsrente en uitgaven en ontvangsten uit de zgn. artikel 147 overeenkomsten van de Landinrichtingswet (aanleggen van openbare voorzieningen). Zie ook de toelichting onder punt 4 van de ontvangsten.

14. Uitvoering moties Van Geel/Atsma

Het ministerie van Economische Zaken draagt € 5 mln. bij aan het versterken van de leefbaarheid en het (kleinschalig) ondernemerschap op het platteland. De bijdrage is gebaseerd op de motie Atsma/Van Geel (Kamerstuk 2007–2008, 29 576, nr. 55) om € 10 mln. beschikbaar te stellen voor de versterking van de leefbaarheid op het platteland. Het LNV-deel ad € 5 mln. is reeds bij Nota van Wijziging aan de LNV-begroting 2008 toegevoegd.

15. Apparaat

De uitgaven voor herplaatsingskandidaten alsmede de uitgaven samenhangend met de transitie van het personeelsbeheer (P-direkt) vallen hoger uit.

16. Innovatie agenda energie

Voor de LNV projecten in het kader van Innovatieagenda Energie wordt budget overgeheveld vanuit de begroting van Economische Zaken naar de LNV-begroting. Het gaat om de projecten Groene grondstoffen, Biomassa uit bos, natuur en landschap, Precisielandbouw, Kas als Energiebron en Reductie Overige Broeikasgassen.

17. Maatregelen VWA/Hoekstra

Zoals aangegeven in de reactie op het rapport van de auditcommissie Vanthemsche inzake VWA wordt structureel € 4 mln. beschikbaar gesteld voor maatregelen die voortvloeien uit de aanbevelingen van dhr. Hoekstra. Van deze reeks wordt € 1,5 mln. toegevoegd aan de Algemene Inspectiedienst (AID) voor extra inzet op het terrein van vliegende brigades en preventie en € 2,5 mln. aan de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA).

18. Bijdrage verbetering milieukwaliteit EHS

Het Ministerie van VROM levert middels rechtstreekse betaling een bijdrage aan de verbetering van de milieukwaliteit van de EHS. Deze bijstelling wordt toegevoegd aan het Investeringsbudget Landelijk Gebied (zie ook de toelichting onder punt 6 van de ontvangsten).

19. Tranche 2009 CA-intensiveringsmiddelen

De tranche 2009 van de intensiveringsenvelopen uit het Coalitie-

akkoord is aan de LNV-begroting toegevoegd. De intensiveringen hebben betrekking op:

- Investerings in de kwaliteit van het onderwijs. Voor jongeren worden groene maatschappelijke stages gerealiseerd op het gebied van natuur- en landschapsbeheer, voedselkwaliteit en diergezondheid en zorg- en educatieboederijen (€ 0,4 mln.)
- Het stimuleren van investeringen in luchtwassers in stallen, waardoor de uitstoot van fijnstof vermindert en de natuurcondities verbeteren (uit het Fonds Economische Structuurversterking € 3 mln.)

20. Glastuinbouw

De verlaging van het uitgavenbudget voor glastuinbouw leidt tot een kasverschuiving naar latere jaren. Hiervan is € 37,3 mln. al verwerkt bij vermoedelijke uitkomsten 2008 in de begroting 2009. De kasbudgetten voor regelingen in het kader van innovatieve, energiebesparende maatregelen in de glastuinbouw worden hiermee in overeenstemming gebracht met de verwachte uitfinanciering.

21. Verduurzaming

Noordzeevervisserij De maatregelen op het terrein van de verduurzaming van de Noordzeevervisserij in het kader van het «Europees Visserijfonds» leiden in 2008 nog niet tot betaling. Het Operationeel Programma is later dan voorzien door de Europese Commissie vastgesteld. De uitgaven vinden plaats vanaf 2009.

OVERZICHT BELANGRIJKSTE SUPPLETORE ONTVANGSTENMUTATIES 2008 (NAJAARSNOTA)

(bedragen x € 1 mln.)

	Art.nr.	Ontvang- sten 2008
Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2008		630,9
Stand 1e suppletore begroting 2008		713,8
1. Aanvullende intensiveringsmiddelen uit het FES	22	11,9
2. Uitbraak Aviaire Influenza	25	5,7
3. Vorstschaderegeling uit de interne begrotingsreserve	21	5,6
4. Taskforce afronding landinrichtingsprojecten	22	5,1
5. Landbouwheffingen	29	4,3
6. Bijdrage verbetering milieukwaliteit EHS	23	3,8
7. Tranche 2009 CA-intensiveringsmiddelen (FES)	21	3,0
8. Overige mutaties	div.	5,2
Stand 2e suppletore begroting 2008		758,4

Toelichting:

1. Aanvullende intensiveringsmiddelen uit het FES
Zie de toelichting bij punt 5 van de uitgavenmutaties
2. Uitbraak Aviaire Influenza
Vanuit de Europese Unie worden dit jaar middelen ontvangen als tegemoetkoming in de kosten van de uitbraak Aviaire Influenza (AI) uitbraak in 2003. Hiermee was in de ontvangstenraming nog geen rekening gehouden.
3. Vorstschaderegeling uit de interne begrotingsreserve
Zie de toelichting bij punt 11 van de uitgavenmutaties.
4. Taskforce afronding landinrichtingsprojecten
Zie de toelichting bij punt 13 van de uitgavenmutaties.
5. Landbouwheffing
Naar huidige inzichten vallen de ontvangsten landbouwheffingen in 2008 € 4,3 mln. hoger in verband met hogere importvolumes.
6. Bijdrage verbetering milieukwaliteit EHS
Zie de toelichting bij punt 18 van de uitgavenmutaties.
7. Tranche 2009 CA-intensiveringsmiddelen (FES)
Zie de toelichting bij punt 19 van de uitgavenmutaties.

ONDERDEEL B. TOELICHTING OP DE BELEIDSARTIKELN

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1 000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
21 Duurzaam ondernemen	Stand ontwerp-begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
Verplichtingen	316 708	409 573	- 7 809	401 764
Uitgaven	301 967	395 143	- 21 594	373 549
Programma-uitgaven:	130 744	224 129	- 53 071	171 058
- waarvan juridisch verplicht	46 367	46 367		
21.11 Verbeteren van ondernemerschap en ondernemersklimaat	6 455	46 437	3 044	49 481
21.12 Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn	19 326	20 644	- 3 727	16 917
21.13 Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfssystemen w.o. biologische landbouw	89 019	98 924	- 41 878	57 046
21.14 Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren	7 261	50 612	- 12 653	37 959
21.15 Bevorderen van duurzame ketens	8 683	7 512	2 143	9 655
Apparaatsuitgaven	171 223	171 014	31 477	202 491
21.21 Apparaat	16 855	17 655	1 713	19 368
21.22 Baten-lastendiensten	154 368	153 359	29 764	183 123
Ontvangsten	9 869	78 803	7 918	86 721

Toelichting:

De mutaties op de programma-uitgaven houden met name verband met het volgende:

- Op OD 21.11 is er in 2007 minder uitgegeven in het kader van de investeringsregeling Jonge Agrariërs vanwege vertraging in het investeringstempo binnen de doelgroep, een deel van deze uitgaven vindt in 2008 plaats.
Vanuit het Coalitieakkoord (tranche 2008) zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het Borgstellingsfonds. De € 2 mln. voor 2008 wordt toegevoegd aan de interne begrotingsreserve op OD21.11.
- Voor de uitvoering van diverse projecten door de Dienst Landbouwkundig Onderzoek op het gebied van gewasbescherming, bemesting (o.a. telen met toekomst) en dierenwelzijn (o.a. herontwerp duurzame stal- en houderijsystemen) worden vanuit OD 21.12 middelen overgeboekt naar artikel 26.
- De verlaging op OD21.13 hangt voornamelijk samen met een kasverschuiving van € 45,9 mln. naar latere jaren. Daarvan is € 37,3 mln. al verwerkt bij vermoedelijke uitkomsten 2008 in de begroting 2009. De kasbudgetten voor regelingen in het kader van innovatieve, energiebesparende maatregelen in de glastuinbouw worden hiermee in overeenstemming gebracht met de verwachte uitfinanciering. Daarnaast wordt OD21.13 verhoogd met de uitgaven ad. € 5,6 mln. ten behoeve van de vorstschade in de fruitteeltsector.
- De maatregelen op het terrein van de verduurzaming van de Noordzeevisserij in het kader van het «Europees Visserijfonds» leiden in 2008 nog niet tot betaling. Het Operationeel Programma is later dan voorzien door de Europese Commissie vastgesteld. De uitgaven hiervoor vinden plaats vanaf 2009. (De € 38 mln. is inclusief de interne begrotingsreserve van € 13,9 mln.)
- De verhoging van OD21.15 wordt voornamelijk veroorzaakt door een overboeking vanuit de begroting van Economische Zaken voor het innovatieprogramma Small Business Innovation and Research (SBIR).

Daarnaast is sprake van aanloopkosten voor het programma Schoon en Zuinig, hiermee was geen rekening gehouden in de begroting 2008.

- De hogere bijdrage aan de baten-lastendiensten wordt als volgt verklaard:
- de toedeling van de loonbijstellingstranche 2008 (+ € 3,5 mln.)
 - de bijdrage aan de Plantenziektenkundige Dienst (PD) is verhoogd met €1,7 mln voor de uitvoering van verschillende projecten/werkzaamheden (w.o. Ruslandkeuringen, ruimingskosten Aziatische boktor, bijdrage aan Sagita-Client).
 - de bijdrage aan de Dienst Regelingen is onder meer verhoogd door het in 2007 ontstane negatief eigen vermogen van € 11,9 mln. Conform de regeling baten-lasten diensten heeft LNV bij vermoedelijke uitkomsten 2008 in de ontwerpbegroting 2009 het negatief eigen vermogen van DR aangezuiverd. Daarnaast is vanwege tegenvallers bij Dienst Regelingen (DR) het tarief naar een kostendekkend niveau gebracht. Hierdoor en door extra opdrachten aan DR valt de bijdrage aan DR hoger uit (€9,7 mln.).
 - Door vertraging bij de implementatie van het programma Client Export in 2007, waardoor deze uitgaven zijn doorgeschoven naar 2008. Verder zijn de uitvoeringskosten voor het programma Client bij de baten-lastendiensten hoger uitgevallen dan begroot (+ € 2,4 mln.).

De ontvangstenraming wordt verhoogd met per saldo € 7,9 mln. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Bijdrage van Productschap Tuinbouw (PT). PT draagt bij aan diverse projecten o.a. de demo energie, de voorlichtingstenders op het gebied van energie, trekker duurzame energie, instrumentontwikkeling energie, transformatie onderzoeksresultaten energie en de prijsvraag Kas als Energiebron (+ € 1,6 mln.);
- Als gevolg van de verlenging van de verrekeningstermijn van de Mineralenheffing kunnen in het verleden betaalde Mineralenheffingen over een periode van 6 jaar worden verrekend (OD 21.12). Er wordt in 2008 € 1,5 mln. aan ontvangsten geraamd;
- In het kader van de regeling Tegemoetkoming vorstschade fruitteeltsector 2005 (tegemoetkoming aan fruitteelters die schade hebben opgelopen tijdens de extreme vorst van maart 2005) vindt in 2008 € 5,6 mln. aan uitgaven plaats.

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
22 Agrarische ruimte				
Verplichtingen	18 525	17 923	60 948	78 871
Uitgaven	42 878	42 276	16 848	59 124
Programma-uitgaven	31 766	31 216	16 555	47 771
- waarvan juridisch verplicht	31 766			
22.11 Ruimte voor grondgebonden landbouw	19 479	18 929	4 372	23 301
22.12 Ruimte voor niet grondgebonden landbouw	12 287	12 287	12 183	24 470
Apparaatuitgaven	11 112	11 060	293	11 353
22.21 apparaat	126	126	4	130
22.22 baten-lastendiensten	10 986	10 934	289	11 223
Ontvangsten	42 820	42 820	20 310	63 130

Toelichting op de verplichtingen:

Vanuit het Fonds Economische Structuurversterking zijn in het kader van de Nota Ruimte middelen aan de LNV-begroting toegevoegd voor de Greenports, inclusief de Greenportprojecten Klavertje 4 en Primaviera. Deze middelen maken deel uit van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). De verplichtingen voor de Greenports worden in zijn geheel (€ 44 mln.) in 2008 aangegaan.

Toelichting op de programma uitgaven:

- De hogere uitgaven op OD 22.11 hebben voor 5,1 mln. betrekking op de versnelde afronding van klassieke landinrichtingsprojecten. Het gaat hierbij om uitgaven die samenhangen met over- en onderbedelingen, contante verrekening van Landinrichtingsrente en uitgaven en ontvangsten uit de zgn. artikel 147 overeenkomsten van de Landinrichtingswet (aanleggen van openbare voorzieningen). Tegenover de hogere uitgaven staan hogere ontvangsten.
- Daarnaast worden de uitgaven op dit OD verhoogd met € 0,5 mln. i.v.m. een correctie vanuit het BTW-compensatie fonds. Bij Voorjaarsnota 2007 is € 113 mln. vanuit de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds. Tevens vindt er een budgetoverheveling plaats van € 0,8 mln. naar OD.22.21 i.v.m. de hogere uitgaven van de Raad voor het Landelijk Gebied (RLG) voor huisvesting.
- Een budgetoverheveling van € 0,5 mln. naar artikel 29.21 apparaat LNV ten behoeve van de renovatie van het kasteel Groeneveld dat eigendom is van LNV.
- In het kader van de Nota Ruimte wordt vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) in totaal € 27,1 mln toegekend aan de LNV begroting voor de Greenports. Dit zijn integrale ruimtelijke glastuinbouwprojecten met name in de zuidvleugel van de Randstad, waarmee een impuls wordt gegeven aan een duurzame, vitale en gevarieerde inrichting. Voor 2008 worden de uitgaven op OD22.12 met € 11,9 mln. verhoogd.

Toelichting op de ontvangsten:

- De hogere ontvangsten hebben betrekking op de € 11,9 mln. FES-middelen ten behoeve van de Greenports en € 8,4 mln. voor de versnelde afronding van klassiek landinrichtingsprojecten. De ontvangsten voor de versnelde afronding hangen samen met over- en onderbedelingen, contante verrekening van landinrichtingsrente en ontvangsten uit de zgn. artikel 147 overeenkomsten (aanleggen van openbare voorzieningen).

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
23 Natuur	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
Verplichtingen	288 473	294 127	74 340	368 467
Uitgaven	516 929	523 896	45 439	569 335
Programma-uitgaven:	444 684	449 057	27 475	476 532
– waarvan juridisch verplicht				
23.11 Verwerven Ecologische Hoofdstructuur	81 843	80 843	1 304	82 147
23.12 Inrichten Ecologische Hoofdstructuur	141 272	141 272	5 762	147 034
23.13 Beheren Ecologische Hoofdstructuur	157 338	164 338	10 836	175 174
23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit	64 231	62 604	9 573	72 177
Apparaatsuitgaven	72 245	74 839	17 964	92 803
23.21 Apparaat	6 442	6 605	148	6 753
23.22 Baten-lastendiensten	65 803	68 234	17 816	86 050
Ontvangsten	85 795	85 795	3 844	89 639

Toelichting op de verplichtingen:

De hogere verplichtingenbijstelling ten opzichte van de uitgavenverhoging houdt voornamelijk verband met het volgende:

- De verplichtingen inzake de loonbijstellingstranche 2008 op de begrotingsonderdelen die vallen onder het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) worden in 2008 aangegaan. Als gevolg hiervan is voor de ILG-onderdelen een horizontale verplichtingenverschuiving verwerkt van € 14 mln.
- Voorts wordt het verplichtingenbudget bijgesteld met € 9,9 mln. voor de garantieverplichtingen die worden aangegaan in het kader van de leenconstructie ten behoeve van de Particuliere Natuurbeschermingsorganisaties.

Toelichting op de programma uitgaven:

Overheveling uit BTW-compensatiefonds

Bij Voorjaarsnota 2007 is € 113 mln. vanuit de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds. Dit betreft 3,7% van het totale Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de periode 2007 t/m 2013. Hierop vindt een correctie plaats, omdat het grootste deel van de met ILG-uitgaven gemoeide BTW voor provincies niet declarabel is bij het BTW-compensatiefonds. Deze blijven derhalve via de ILG-bijdrage lopen. De operationele doelstellingen worden met de volgende bedragen verhoogd.

23.11 Verwerven Ecologische Hoofdstructuur	+ € 1,8 mln.
23.12 Inrichten Ecologische Hoofdstructuur	+ € 4,1 mln.
23.13 Beheren Ecologische Hoofdstructuur	+ € 3,7 mln.
23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit	+ € 0,5 mln.

Op de OD's van dit artikel vinden verder de volgende uitgavenmutaties plaats.

OD 23.11

De verhoging van de uitgaven op Verwerven Ecologische Hoofdstructuur houdt voornamelijk verband met het volgende:

- Een van de manieren om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te realiseren is het verwerven van grond. Tot nu toe ligt de grondverwerving van de EHS redelijk op schema om in 2018 alle noodzakelijke gronden te hebben verworven. Om deze ambitie ook in latere jaren waar te kunnen maken worden de beschikbare middelen aangepast aan de gestegen kosten voor grond (grondprijscompensatie). Op grond van de tussen Financiën en LNV gemaakte principeafspraken over de methode van grondprijscompensatie voor hectares EHS wordt dit OD in 2008 verhoogd met € 6,7 mln.
- Vanuit het onderdeel rente en aflossing EHS vindt voor € 3,0 mln. compensatie plaats voor de hogere uitgaven op OD 23.14 voor leefgebiedenbenadering. Vanaf 2009 worden de uitgaven voor leefgebiedenbenadering gefinancierd uit de Coalitieakkoord middelen.
- De Dienst Landelijk Gebied heeft dit jaar geen aankopen gedaan met betrekking tot de nota Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) vanwege de geringe grondmobiliteit binnen de begrensde gebieden voor NURG. De geplande aankopen zullen in 2009 plaatsvinden. Dit resulteert in een verlaging met € 3,9 mln.

OD 23.12

De verhoging op Inrichten Ecologische Hoofdstructuur met € 1,7 mln. wordt als volgt verklaard:

- Het Ministerie van VROM levert middels rechtstreekse betaling een bijdrage aan de verbetering van de milieukwaliteit van de EHS van € 3,8 mln.. Deze bijstelling wordt toegevoegd aan het Investeringsbudget Landelijk Gebied. Zie ook ontvangsten.
- Het inrichtingsbudget met betrekking tot de NURG wordt met € 3,8 mln. verhoogd. Compensatie vindt plaats vanuit het budget voor verwerving NURG toegelicht bij OD 23.11.
- Tegenover deze verhogingen staat een verlaging met € 3,0 mln. in het kader van de samenwerkingsafspraken Veiligheid en Natuur met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat voor de uitvoering van diverse ICES-natte natuurprojecten.
- Het budget voor inrichten natte natuur wordt tenslotte verlaagd met € 3 mln. als gevolg van vertraging van de inrichting van natte natuurprojecten bij Rijkswaterstaat in 2008.

OD 23.13

De verhoging van € 7,2 mln. op Beheren Ecologische Hoofdstructuur houdt verband met het volgende:

- De loonbijstellingstranche 2008 ad € 3,9 mln. is aan onderhoudig OD toegevoegd ten behoeve van de loongevoelige posten van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer en de bijdrage aan Staatsbosbeheer.
- Het uitgavenbudget van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer voor beheersovereenkomsten inzake ganzen wordt opwaarts bijgesteld naar het niveau van de afgesloten beheersovereenkomsten met € 3,3 mln.

OD 23.14

De verhoging met € 9 mln. op «Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit» houdt verband met het volgende:

- In het kader van Natura 2000 vindt verhoging plaats van € 8,5 mln. De verhoging houdt onder meer verband met de aanwijzing van Natura 2000-gebieden. In 2009 zal het inspraakproces voor de ontwerp-aanwijzing voor de laatste van de 162 gebieden worden afgerond. Tevens zal de procedure worden gestart om een groot deel van de gebieden, waarvoor het rijk verantwoordelijk is, definitief aan te wijzen. De uitgavenverhoging houdt tevens verband met het opstellen

- van beheersplannen in het kader van Natura 2000. LNV is verantwoordelijk voor het totstandkomen van ruim 40 beheersplannen.
- Het budget voor leefgebiedenbenadering wordt met € 3 mln. verhoogd. Vanaf 2009 worden de uitgaven voor leefgebiedenbenadering gefinancierd uit de Coalitieakkoord middelen.
 - De nota Natuur en Milieu Educatie (NME) is 22 februari 2008 naar de Tweede Kamer is gestuurd. De middelen voor 2008 zijn echter niet toereikend. Op grond hiervan worden de uitgaven met € 2 mln. verhoogd.
 - Vanuit het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking wordt een bijdrage van € 1,5 mln. geleverd voor de uitvoering van het programma «Leren voor Duurzame Ontwikkeling».
 - De overige verhogingen van in totaal € 1,2 mln. hebben o.a. betrekking op de loonbijstellingstranche 2008 en een bijdrage van het Ministerie van Economische Zaken voor de ontwikkeling van biomassa uit bos.
 - Hiertegenover staat een verlaging met € 3,8 mln. De Dienst Regelingen voert werkzaamheden uit met betrekking tot het aanwijzen van Natura 2000 gebieden. Het betreft hier het beantwoorden van bezwaren op grond van andere zienswijzen, die door betrokkenen (bracheorganisaties en grondeigenaren) zijn ingediend in het kader van de gebiedsaanwijzing Natura 2000. Op grond hiervan wordt de onderhavige OD verlaagd ten gunste van de bijdrage aan Dienst Regelingen (OD 23.22).
 - Voorts vindt een verlaging plaats met € 1,7 mln. zijnde een bijdrage van LNV aan het Ministerie van VROM voor het opstellen van de Milieu Effect Rapportage (MER).
 - De resterende verlaging van € 1,6 mln. houdt voornamelijk verband met een overheveling naar de bijdrage aan de Dienst Landbouwkundig Onderzoek voor de uitvoering van onderzoeksprojecten op het gebied van natuur.

De mutaties met betrekking tot de bijdrage aan de baten-lastendiensten wordt als volgt verklaard.

De verhoging heeft voor € 12,2 mln. betrekking op een bijstelling van de LNV-bijdrage aan Dienst Regelingen (DR) in verband met het kostendekkend maken van het tarief. Daarnaast is er sprake van hogere uitvoerings- en controlekosten voor Programmabeheer.

Voorts is de bijdrage aan DR verhoogd met € 3,8 mln. in het kader van Natura 2000 (zie toelichting bij de programma uitgaven «Beheren natuur buiten de EHS»).

Tenslotte is de loonbijstellingstranche 2008 ad € 1,6 mln.) aan de bijdrage toegevoegd.

Toelichting op de ontvangsten:

De hogere ontvangsten worden verklaard door een bijdrage van het ministerie van VROM van € 3,8 mln. middels rechtstreekse betaling aan de verbetering van de milieukwaliteit van de EHS.

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
24 Landschap en recreatie	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
Verplichtingen	80 189	98 160	9 364	107 524
Uitgaven	177 693	195 635	7 041	202 676
Programma-uitgaven	140 725	158 530	3 811	162 341
– waarvan juridisch verplicht	84 741			
24.11 Nationale Landschappen	18 851	18 785	89	18 874
24.12 Landschap Algemeen	4 554	17 550	– 8 822	8 728
24.13 Groen en de Stad	79 125	83 925	12 188	96 113
24.14 Recreatie algemeen	38 195	38 270	356	38 626
Apparaatsuitgaven	36 968	37 105	3 230	40 335
24.21 apparaat	4 279	4 572	1 000	5 572
24.22 baten- lastendiensten	32 689	32 533	2 230	34 763
Ontvangsten	28 529	32 829	1 612	34 441

Toelichting:

De mutaties op de uitgaven op OD.24.12 worden als volgt verklaard:

- Een verschuiving van de projecten voor veenweidegebieden van artikel 24 naar artikel 27 waardoor de uitgaven met € 13 mln. worden verlaagd. Het betreft hier projecten als onderdeel van het programma Groene Hart om bodemdaling tegen te gaan. Uitgaven die samenhangen met bodemdaling worden verantwoord op het artikel 27 Bodem, water en reconstructie zandgebieden.
- Het Ministerie van Financiën staat garant voor BTW-compensatie aan de provincies en heeft LNV verzocht de terugbetaling te verzorgen, hiertoe is € 1,5 mln. overgeboekt naar LNV. Het betreft compensatie voor projecten in kader van het netwerk Leader+ waarvoor de provincies gebruik maakten van inhuur derden.
- Een verhoging van de uitgaven met € 2,4 mln. voor de financiering van diverse projecten op het terrein van landschapsverbetering. Hieronder vallen o.a. het expertisecentrum landbouw en zorg in Dronten, het netwerk vrouwelijk ondernemerschap en de medefinanciering van de pilot gebiedsuitwerking Westflank. Compensatie vindt plaats vanuit OD24.13 en OD24.14.
- Op het OD24.12 wordt € 0,1 mln. bijgeboekt in het kader van terug-gave uit het BTW-compensatiefonds, bij OD 24.13 een bedrag van € 2,2 mln. (zie toelichting artikel 23).

De verhoging van de uitgaven ad € 12,2 mln. op OD 24.13 heeft voornamelijk betrekking op:

- Grondcompensatie voor hectares Recreatie om de Stad (RodS) ad € 6,4 mln. Voor de realisatie van de doelstelling Recreatie om de Stad is verwerven van grond noodzakelijk. Om de ambitie in latere jaren waar te kunnen maken worden de beschikbare middelen aangepast aan de gestegen kosten voor grond (grondprijscompensatie). Op grond van de tussen Financiën en LNV gemaakte principeafspraken over de methode van grondprijscompensatie voor hectares RodS wordt dit OD in 2008 verhoogd met € 6,4 mln.
- Een bijdrage van het Ministerie van Economische Zaken ad. € 5 mln. ten behoeve van het versterken van de leefbaarheid en het (kleinschalig) ondernemerschap op het platteland. De bijdrage is gebaseerd op de motie Atsma/Van Geel (Kamerstuk 2007–2008, 29 576, nr. 55) om € 10 mln. beschikbaar te stellen voor de versterking van de leefbaar-

- heid op het platteland. Het LNV aandeel ad € 5 mln. is reeds bij Nota van Wijziging aan het onderhavige artikel toegevoegd;
- Overheveling uit het BTW- compensatiefonds € 2,2 mln. (zie toelichting artikel 23).
 - Een budgetoverheveling ad. € 1 mln. naar OD 21.13 i.v.m. projecten multifunctionele landbouw.

De verhoging op het OD24.21 is voornamelijk het gevolg van de hogere uitgaven voor de Raad van het Landelijk Gebied i.v.m. hogere huisvestingskosten en hogere kosten inhuur derden.

De verhoging van OD24.22 baten-lasten diensten hangt samen met de loonbijstelling tranche 2008 (ad. € 0, 8 mln.) en de uitgaven (ad € 1,3 mln) die samenhangen met de uitvoering van projecten «Bureau Belvédère» door de Dienst Landelijk Gebied (DLG).

De hogere ontvangsten worden als volgt verklaard:

De ontvangsten op artikel 24 vallen hoger uit in verband met ontvangsten van de Nederlandse draf- en rensport ad. € 0,3 mln. en extra ontvangsten nationaal netwerk Leader+ van de provincie Flevoland ad. € 0,1 mln. Daarnaast vallen de ontvangsten hoger uit door een verrekening van voorgefinancierde ILG bedragen met de provincies ad. € 0,4 mln. en een desaldering van overige ontvangsten.

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid				
Verplichtingen	89 472	116 293	23 746	140 039
Uitgaven	90 672	117 254	23 803	141 057
Programma-uitgaven	38 866	51 669	- 2 157	49 512
waarvan juridisch verplicht	7 165			
25.11 Bevorderen van kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon	21 456	21 901	- 280	21 621
25.12 Handhaven diergezondheidsniveau	17 410	29 768	- 1 877	27 891
Apparaatsuitgaven	51 806	65 585	25 960	91 545
U25.21 Apparaat	6 455	6 358	202	6 560
U25.22 baten-lastendiensten	45 351	59 227	25 758	84 985
Ontvangsten	13 447	14 347	6 390	20 737

Toelichting op de programma uitgaven:

De verlaging op OD 25.12 «Handhaven diergezondheidsniveau» van € 1,8 mln. wordt als volgt verklaard:

- Ten behoeve van de implementatie van de Electronische Identificatie en Registratie (I&R) van schapen en geiten wordt aan de Dienst Regelingen (OD 25.22) ca. € 2,9 mln. beschikbaar gesteld vanuit de onderhavige OD.
- Ten behoeve van het uitvoeren van extra controles in 2008 van passagiers en passagiersbagage door de Douane om het risico van insleep van besmettelijke dierziekten, in het bijzonder de vogelgriep tegen te gaan wordt € 1,5 mln. overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van Financiën (Douane). Hiertegenover staat een verhoging met € 1,7 mln. in hetzelfde kader.
- De resterende verhoging van € 0,9 mln. houdt voornamelijk verband

met extra uitgaven voor de Identificatie en Registratie van varkens. Hiertegenover staan hogere ontvangsten die van varkenshouders hiertoe worden ontvangen.

De verhoging van de bijdrage aan de baten-lastendiensten van € 25,8 mln. houdt verband met het volgende:

- In het kader van de efficiency rijksdienst en de fusie van de drie inspectiediensten (Algemene Inspectiedienst, Plantenziektenkundige Dienst en de Voedsel en Warenautoriteit) wordt de huisvesting geconcentreerd. Voor de afstootkosten van de huisvesting moet een voorziening worden opgenomen. Deze kosten komen ten laste van de overheid en worden naar rato van opdrachtgeverschap verdeeld over VWS en LNV. De bijdrage van VWS in de afstootkosten bedraagt € 14,8 mln. Deze bijdrage wordt van de begroting van VWS naar LNV overgeheveld en bij de VWA op de balans als voorziening opgenomen.
- De LNV-bijdrage aan de Voedsel en Warenautoriteit (VWA) en de Algemene Inspectiedienst (AID) wordt met € 2,5 mln. respectievelijk € 1,5 mln. verhoogd (in totaal € 4 mln.). Deze verhoging dient enerzijds ter dekking van maatregelen die voortvloeien uit de Kabinetsreactie op de aanbevelingen van het rapport Hoekstra (kamerstuk 26 991, nr. 177), zoals de inzet van «vliegende brigades», het vergroten van de capaciteit en kwaliteit dierenartsen en herziening van de regeling preventies. Anderzijds dient de verhoging ter dekking van een tijdelijk financieel knelpunt in relatie tot het maatregelenpakket dat in de LNV begroting 2008 is aangekondigd om de begroting van VWA in 2011 in evenwicht te brengen.
- Ten behoeve van de implementatie van de Electronische Identificatie en Registratie (I&R) van schapen en geiten wordt vanuit OD 25.12 aan de Dienst Regelingen ca. € 2,9 mln. beschikbaar gesteld.
- De VWA heeft in het kader van de krimp taakstelling Coalitieakkoord met een verandertraject te maken. Voor de extra krimpimpuls zijn uitgaven gemaakt voor: begeleiding, voorbereiden reorganisatietraject, opleiding, omscholing en outplacementtrajecten. Voor deze extra uitgaven is de bijdrage aan de VWA met € 2,5 mln. verhoogd.
- De resterende verhoging van € 1,5 mln. houdt voornamelijk verband met de loonbijstellingstranche 2008.

Toelichting op de ontvangsten:

De hogere ontvangsten ad € 6,4 mln. houden voor € 5,7 mln. verband met het feit dat vanuit de EU dit jaar middelen zijn ontvangen als tegemoetkoming in de kosten van de uitbraak Aviaire Influenza (AI) uitbraak in 2003. Hiermee was in de ontvangstenraming nog geen rekening gehouden. Voorts worden extra ontvangsten gerealiseerd van varkenshouders voor de Identificatie en Registratie van varkens.

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
26 Kennis en Innovatie	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
Verplichtingen	912 534	947 103	98 862	1 045 965
Uitgaven	919 908	941 974	49 672	991 646
Programma-uitgaven	906 542	928 239	48 651	976 890
– waarvan juridisch verplicht	853 498			
26.15 Kennisontwikkeling en Innovatie	160 529	163 399	24 032	187 431
26.16 Waarborgen en vernieuwen onderzoek en onderwijs	746 013	764 840	24 619	789 459
Apparaatsuitgaven	13 366	13 735	1 021	14 756
26.21 apparaat	12 717	12 551	387	12 938
26.22 baten- lastendiensten	649	1 184	634	1 818
Ontvangsten	24 418	30 907	– 45	30 862

Toelichting:

De verhoging van het verplichtingen- en kasbudget op dit artikel houdt verband met het volgende:

- De toedeling van de loon- en prijsbijstellingstranche 2008 (verplichtingen + € 60,2 mln., kas + 30,0 mln.)
- Door de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) worden diverse projecten uitgevoerd met name op het gebied van MKZ, gewasbescherming en bemesting (verplichtingen + € 10,4 mln., kas + 10,0 mln.)
- Op basis van afspraken in het Coalitieakkoord worden middelen toegevoegd om te investeren in de kwaliteit van het onderwijs (voornamelijk gratis schoolboeken VO en verbetering carrière perspectief) en om groene maatschappelijke stages voor jongeren te realiseren (bijvoorbeeld op het gebied van natuur- en landschapsbeheer, dierverzorging, voedselkwaliteit en (zorg)boerderijen.) (+ € 10,4 mln.)
- In 2008 wordt de bijdrage aan DLO met € 9,5 mln. verhoogd vanwege het inlopen van achterstanden op projecten onderzoeksprogrammering.
- Voor het aangaan van de verplichting in 2008 ten behoeve van het FES-project Aviaire Influenza (AI) is een verhoging van het verplichtingenbudget noodzakelijk (+ € 7,2 mln.)
- Het LNV-aandeel in het Actieplan LeerKracht van Nederland, waarin is aangegeven dat er resultaatafspraken worden gemaakt tussen de overheid en werkgevers- en werknemersorganisaties in het onderwijs. (OD 26.16 verplichtingen + € 2,6 mln., kas + 0,9 mln.)
- Aan het ministerie van VROM wordt budget overgeboekt voor de LNV-bijdrage 2008 ten behoeve van het Milieu- en Natuurplanbureau (OD 26.16 -/- € 1,4 mln.)

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
27 Reconstructie	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
Verplichtingen	22 583	22 479	37 931	60 410
Uitgaven	64 635	64 531	8 931	73 462
Programma-uitgaven	44 540	44 540	8 401	52 941
– waarvan juridisch verplicht	42 052			
27.11 Reconstructie zandgebieden	44 221	44 221	8 391	52 612
27.12 Bodem en water	319	319	10	329
Apparaatsuitgaven	20 095	19 991	530	20 521
27.21 apparaat	183	183	6	189
27.22 baten- lastendiensten	19 912	19 808	524	20 332
Ontvangsten	331	331	969	1 300

Toelichting op de verplichtingen:

De verhoging van de verplichtingen ad € 38 mln. wordt vnl. veroorzaakt doordat de verplichtingen voor de projecten veenweidegebieden (ad. € 35 mln.) in het kader van het ILG in 2008 in zijn geheel worden aangegaan.

Toelichting op de programma uitgaven:

- De verhoging van de uitgaven op OD 27.11 ad € 8,4 mln. houdt voornamelijk verband met een verschuiving van de projecten voor veenweidegebieden naar dit artikel, een overheveling uit het BTW compensatiefonds en uitgaven projecten Agenda Vitaal Platteland (AVP).
- In het kader van de uitvoering van de Nota Ruimte projecten worden in de veenweidegebieden projecten gestart om de bodemdaling tegen te gaan zodat de specifieke culturele- en natuurwaarden voor het gebied behouden blijven. Voor deze projecten is voor de periode 2008 t/m 2011 € 35 mln. beschikbaar gesteld. Het budget voor deze projecten is verschoven van artikel 24 naar artikel 27 in verband met de aard van de uitgaven. Het betreft hier namelijk projecten als onderdeel van het programma Groene Hart om bodemdaling tegen te gaan.
- Bij Voorjaarsnota 2007 is € 113 mln. vanuit de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds. Dit betreft 3,7% van het totale Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de periode 2007 t/m 2013. Hierop vindt thans een correctie plaats voor het deel dat niet door de provincies kan worden gedeclareerd bij het BTW-compensatiefonds. Dit resulteert in een verhoging van OD27.11 met € 1,4 mln.
- De uitgaven ad. € 1 mln. zijn bedoeld voor projecten uit de «Agenda Vitaal Platteland». Hier staan ontvangsten van 1 mln. tegenover.

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
28 Nominaal en onvoorzien	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
Verplichtingen	- 500	49 904	- 49 960	- 56
Uitgaven	- 500	49 904	- 49 960	- 56
28.11 Prijsbijstelling	0	3 810	- 3 810	0
28.12 Loonbijstelling	0	45 740	- 45 740	0
28.13 Onvoorzien	- 500	354	410	- 56
Ontvangsten				

Toelichting:

In verband met de toedeling van de loon- en prijsbijstelling 2008 naar de relevante begrotingsartikelen vindt een verlaging plaats van het verplichtingen – en uitgavenbudget van respectievelijk € 45,7 mln. en € 3,8 mln.

**Budgettaire gevolgen van beleid
(bedragen x € 1 000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
29 Algemeen	Stand ontwerp- begroting 2008	Stand 1e suppletore begroting 2008	Mutaties 2e suppletore begroting 2008	Stand 2e suppletore begroting 2008
Verplichtingen	211 296	219 063	37 337	256 400
Uitgaven	209 092	216 859	37 337	254 196
Programma-uitgaven	40 324	41 250	4 927	46 177
29.11 Internationale contributies	7 421	8 347	391	8 738
29.12 Uitvoering van EU-maatregelen	32 903	32 903	4 536	37 439
Apparaatsuitgaven	168 768	175 609	32 410	208 019
29.21 Apparaat	160 131	159 658	28 013	187 671
29.22 Baten-lastendiensten	8 637	15 951	4 397	20 348
Ontvangsten	425 716	427 970	3 620	431 590

Toelichting:

De verhoging van het verplichtingen- en uitgavenbudget houdt met name verband met:

- De bijdrage aan de Dienst ICT Uitvoering (DICTU) wordt verhoogd. Dit betreft voornamelijk de openstaande vordering uit 2007 op het moederdepartement en de kosten van het veranderproces van DICTU;
- Het op orde brengen van de apparaatsbudgetten van directies en diensten conform normkader materieel (uitgangspunten Vernieuwing Rijksdienst) in de aanloop naar de krimpstaakstelling Coalitieakkoord. (€ 6,4 mln.);
- Toegekende loonbijstelling 2008 (€ 3,9 mln.); de renovatie van het hoofdgebouw. (€ 3,2 mln.);
- De personele lasten van herplaatsingskandidaten (€ 3,0 mln.);
- Vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ter beschikking gestelde middelen voor het uitvoeren van maatregelen in het kader van sociaal flankerend beleid. (€ 2,7 mln.) Dit is een onderdeel van het Programma Vernieuwing Rijksdienst;

- Uitgaven verricht in het kader van de transitie van het P-beheer naar P-direct. (€ 2,2 mln.);
- Apurementsuitgaven op de productiesteun voor de uitvoering van de caseïneregeling vanwege opgelegde boete door de Europese Commissie inzake interpretatieverschillen bij de implementatie en uitvoering van Europese handhavingsvoorschriften. (€ 4,4 mln.)

De hogere ontvangsten worden met name veroorzaakt door hogere landbouwheffingen vanwege toename importvolume.